

ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

безперервного професійного навчання аудиторів

напрямок: *міжнародні стандарти аудиту*

**тема: «Оцінка ризиків при прийнятті клієнта
та діагностика рівня його економічної
надійності»**

Укладач:

Гнилицька Лариса Володимирівна – доктор економічних наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, сертифікований бухгалтер-практик САР.

Київ – 2025

ЗМІСТ

ВСТУП	3
ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	5
ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	5
МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	8
ФОРМИ ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	9
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ	9
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	10

ВСТУП

В сучасних умовах економічної нестабільності, зростання ризиків недостовірності фінансової інформації та посилення вимог до дотримання етичних принципів професії аудитора особливого значення набуває якісна оцінка ризиків при прийнятті клієнта. Недостатній аналіз економічної надійності суб'єкта господарювання може призвести до суттєвих професійних, фінансових та репутаційних втрат для аудитора чи аудиторської фірми.

Міжнародні стандарти аудиту (зокрема МСА 210, 300, 315, 240) визначають оцінку ризиків на етапі прийняття клієнта як обов'язкову складову процесу планування аудиту. Водночас сучасні зміни у законодавстві, що регулює сферу фінансового моніторингу та протидії легалізації доходів, отриманих злочинним шляхом, вимагають від аудиторів глибшого розуміння критеріїв економічної надійності клієнтів.

У цьому контексті актуалізується потреба в розширенні інформаційного простору діяльності аудитора та виникає нагальна потреба у систематизації методичного інструментарію оцінювання економічної надійності клієнта та узагальненні практики застосування аналітичних процедур для збору аудиторських доказів щодо визначення ризиків при прийнятті клієнта відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту, Кодексу етики професійних бухгалтерів і чинного законодавства України.

Предмет освітньої програми – є теоретико-методичні та прикладні аспекти оцінювання ризиків при прийнятті клієнта як складової аудиту фінансової звітності.

Мета освітнього заходу полягає підвищенні професійної компетентності аудиторів щодо оцінювання ризиків при прийнятті клієнта та визначенні рівня його економічної надійності відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту, Кодексу етики професійних бухгалтерів і чинного законодавства України.

Відповідно до поставленої мети передбачено виконання таких **завдань освітнього заходу**:

- сформуванати нормативно-правове підґрунтя оцінювання ризиків при прийнятті клієнтів;
- розкрити сутність, етапи та методи оцінювання ризиків при прийнятті клієнта;
- надати практичні інструменти для діагностики економічної надійності клієнтів;
- визначити взаємозв'язок між ризиком клієнта, рівнем суттєвості та стратегією аудиту;
- розглянути типові помилки та ризики, пов'язані з неналежним оцінюванням клієнтів, а також способи їх мінімізації;
- сприяти формуванню у слухачів навичок професійного судження при прийнятті рішень щодо співпраці з клієнтами.

Загальна тривалість програми – 6 (шість) годин, у тому числі 2 (дві) години лекцій та 4 (чотири) години практичних занять, яка розрахована на 1 календарний день.

Обсяг Програми складається з 4 (чотирьох) тем:

Тема 1. Вимоги Міжнародних стандартів аудиту щодо оцінки ризиків і процедур прийняття клієнта.

Тема 2. Взаємозв'язок між ризиком клієнта, рівнем суттєвості та стратегією аудиту.

Тема 3. Етапи оцінювання ризиків при прийнятті клієнта.

Тема 4. Аналітичні моделі (методи) оцінювання ризику суттєвого викривлення.

1. ПЛАН ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Тривалість освітнього заходу – 6 годин, яка розрахована на 1 календарний день.

Обсяг програми – 6 годин, в тому числі 2 години лекцій та 4 години практичних занять:

(години)

№ теми	Назва теми	Обсяг	Лекції	Практичні заняття
1.	Вимоги Міжнародних стандартів аудиту щодо оцінки ризиків і процедур прийняття клієнта.	0,5	0,5	-
2	Взаємозв'язок між ризиком клієнта, рівнем суттєвості та стратегією аудиту.	0,5	0,5	-
3.	Етапи оцінювання ризиків при прийнятті клієнта.	0,5	0,5	-
4.	Аналітичні моделі (методи) оцінювання ризику суттєвого викривлення.	4,5	0,5	4
Всього тривалість заходу		6	2	4

2. ЗМІСТ ТЕМ ПРОГРАМИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Тема 1. Вимоги Міжнародних стандартів аудиту щодо оцінки ризиків і процедур прийняття клієнта

Узагальнення нормативних актів, що регулюють питання оцінювання ризиків при прийнятті клієнта.

МСА 210 “Узгодження умов аудиторських завдань”. визначає, що аудитор має приймати або продовжувати завдання з аудиту лише після впевненості у прийнятності передумов завдання.

МСА 300 “Планування аудиту фінансової звітності” вимагає, щоб аудитор під час планування аудиту розробив загальну стратегію та детальний план, засновані на попередній оцінці ризиків.

МСА 315 “Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб’єкта господарювання і його середовища” регламентує процедури оцінювання ризиків суттєвого викривлення фінансової звітності (через шахрайство або помилку).

МСА 240 “Відповідальність аудитора щодо шахрайства при аудиті фінансової звітності” підкреслює обов’язок аудитора оцінювати ризик шахрайства, у тому числі на етапі прийняття клієнта.

МСЯК 1 / ISQM 1 “Управління якістю для фірм, що виконують завдання з аудиту або огляду фінансової звітності” наполягає, щоб аудиторська фірма мала політики та процедури прийняття клієнтів, спрямовані на: оцінку чесності та репутації клієнта; перевірку наявності конфліктів інтересів; впевненість у компетентності персоналу та достатності ресурсів; дотримання принципів незалежності.

Тема 2. Взаємозв’язок між ризиком клієнта, рівнем суттєвості та стратегією аудиту

Вплив ризику клієнта на визначення суттєвості: чим вищий ризик клієнта, тим нижчим встановлюється рівень суттєвості, тим більшим стає обсяг аудиторських процедур, тим жорсткішим є план контролю над ключовими показниками.

Ризик клієнта зумовлює особливу увагу до окремих ділянок, за якими встановлено найсуттєвіший ризик клієнта.

Ризик клієнта формує тип аудиторської стратегії. Стратегія покладання на систему контролю застосовується, коли клієнт має ефективну систему внутрішнього контролю, а ризики діяльності помірні.

Стратегія розширених процедур по суті застосовується, коли: бізнес нестабільний, існує ризик недоброчесності, або корупції, внутрішній контроль слабкий.

Стратегія комбінованого підходу застосовується при середньому рівні ризику клієнта, або якщо ризик високий у певній сфері.

Типові помилки при оцінюванні клієнтів під час проведення аудиту та шляхи їх мінімізації.

Тема 3. Етапи оцінювання ризиків при прийнятті клієнта

Етап 1 – Початковий попередній аналіз клієнта: збір загальної інформації; перевірка відкритих даних і репутаційних джерел; ідентифікація первинних «червоних прапорців».

Етап 2 – Оцінювання незалежності та можливого конфлікту інтересів: перевірка незалежності відповідно до Кодексу етики МФБ; виявлення загроз незалежності; визначення заходів зменшення загроз.

Етап 3 – Оцінювання доброчесності керівництва та власників: перевірка історії керівництва; аналіз культури управління; оцінка ймовірності недоброчесних дій.

Етап 4 – Оцінювання бізнес-моделі, галузевих ризиків та економічного середовища: аналіз галузевих ризиків; аналіз бізнес-моделі; оцінка економічного середовища.

Етап 5 – Оцінювання системи внутрішнього контролю (ВК): загальна оцінка ефективності ВК; ідентифікація слабких місць; наслідки слабого ВК.

Етап 6 – Фінансова оцінка ризику клієнта: аналіз фінансового стану; оцінювання ризиків суттєвих викривлень.

Етап 7 – Оцінювання правових, податкових та комплаєнс-ризиків: юридичних; податкових; комплаєнс-ризиків.

Етап 8 – Формування висновків і прийняття рішення про співпрацю: оцінка можливості прийняття клієнта; документування рішення; погодження умов завдання (engagement letter).

Тема 4. Аналітичні моделі (методи) оцінювання ризику суттєвого викривлення

Аналітичні моделі оцінювання середовища функціонування підприємства. Методичний інструментарій оцінювання середовища функціонування об'єкта перевірки на основі SWOT- та PEST-аналізу. Типологія сильних і слабких сторін підприємства, що використовуються в SWOT-аналізі.

Типологія можливостей та загроз діяльності суб'єктів господарювання, що використовуються в SWOT-аналізі.

Аналітичні моделі діагностування ризику недостовірної фінансової інформації, відображеної у звітності клієнта. Перелік фінансових індикаторів, які дозволяють оцінити рівень маніпулювання показниками звітності згідно з Картою нормативних відхилень фінансових індикаторів Беніша. Експрес-оцінка відповідності показників фінансової звітності об'єкта перевірки «золотим правилам» фінансових пропорцій.

Аналітичні моделі оцінювання економічної надійності суб'єкта господарювання. Алгоритм оцінювання економічної надійності. Умовний перелік фінансових коефіцієнтів для оцінювання економічної надійності суб'єктів господарювання. Вагові значення впливу окремих коефіцієнтів на результат оцінювання економічної надійності. Методологія обґрунтування еталонних значень показників, з якими порівнюють фактичні дані при оцінюванні економічної надійності суб'єкта господарювання. Оцінювання впливу репутаційного та інформаційного ризику на економічну надійність об'єкта перевірки.

Розгляд практичного кейсу щодо визначення економічної надійності об'єкта перевірки.

3. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Методичне забезпечення Програми освітнього заходу включає:

- навчально-методичний посібник, який містить: опорний конспект лекцій за темами освітнього заходу та набір практичних ситуацій;
- презентаційний матеріал.

4. ФОРМИ ТА МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

Дана Програма буде проводитись:

- в очної формі в навчальній аудиторії або
- в дистанційній формі в онлайн-режимі з застосуванням платформи ZOOM.

Форма проведення освітнього заходу залежить від узгодженої політики й рішень Президента, Уряду та Верховної Ради щодо проведення необхідних соціально-економічних заходів пов'язаних з військовим станом.

Місце проведення освітнього заходу:

- при очній формі в навчальній аудиторії – м. Запоріжжя, м. Києва, інших регіони України з урахуванням заявок поданих аудиторами щодо обраної теми освітнього заходу.
- в дистанційній формі – м. Запоріжжя, м. Київ через застосуванням платформи ZOOM.

5. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ

За наслідками участі в освітньому заході аудитори мають опановувати наступні **навики та вміння**:

- формувати нормативне підґрунтя оцінювання ризику при прийнятті клієнта;
- розуміти взаємозв'язок між ризиком клієнта, рівнем суттєвості та стратегією аудиту;
- розробляти стратегію аудиту відповідно до суттєвості ризику клієнта;
- розрізняти етапи оцінювання ризиків при прийнятті клієнта та обґрунтовувати набір аудиторських процедур для кожного етапу;

- використовувати набори аналітичних процедур для оцінювання ризику клієнта;
- розрізняти моделі оцінювання економічної надійності в залежності від запитів щодо такого оцінювання;
- визначати вплив інформаційного та репутаційного ризику на стан економічної надійності підприємства;
- забезпечувати відповідність аудиторської практики вимогам Міжнародних стандартів аудиту та чинного законодавства України.

В цілому реалізація даного освітнього заходу сприятиме підвищенню якості аудиторських послуг і зміцненню довіри до аудиторської професії в Україні.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258 – VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Міжнародний стандарт аудиту 210 “Узгодження умов аудиторських завдань”. URL: https://stud.com.ua/67116/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_uzgodzhennya_umov_auditorskih_zavdan#google_vignette
3. Міжнародний стандарт аудиту 240 “Відповідальність аудитора щодо шахрайства при аудиті фінансової звітності” URL: https://stud.com.ua/67116/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_uzgodzhennya_umov_auditorskih_zavdan#google_vignette
4. Міжнародний стандарт аудиту 300 “Планування аудиту фінансової звітності”. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN79800>
5. Міжнародний стандарт аудиту 315 «Ідентифікація та оцінювання ризиків суттєвого викривлення через розуміння суб’єкта господарювання і його середовища». URL: <https://www.apu.com.ua/wp-content/uploads/2020/07/IAASB-ISA-315-first-time-implementation-guidance-ukr.pdf>

6. Міжнародний стандарт аудиту 520 "Аналітичні процедури".
URL:https://stud.com.ua/67142/audit_ta_buhoblik/mizhnarodniy_standart_auditu_analitichni_protseduri

7. МСЯК 1 / ISQM 1 “Управління якістю для фірм, що виконують завдання з аудиту або огляду фінансової звітності”
URL:[file:///C:/Users/User/Downloads/4_ISQM_1_Final_Standard_\(Not_Formatted\)\(uk\)%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/4_ISQM_1_Final_Standard_(Not_Formatted)(uk)%20(2).pdf)

8. Гнилицька Л. Optimization of Information Analytical Support for Assessing the Reliability of Counterparties from the Standpoint of Economic Security. TEM Journal 2021. 10 (1), С. 292–297 . DOI: 10.18421/TEM101-36